

MEMÒRIA TEMPUS FUGIT

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ
2. PROGRAMA
3. RESULTATS QUANTITATIUS
4. IMPACTE I COMUNICACIÓ
5. VALORACIONS
6. CONCLUSIONS

1. INTRODUCCIÓ

"Tempus Fugit, l'espectacle com a eina per a la recuperació de la memòria democràtica" han estat les segones jornades de trobada entre entitats, projectes i col·lectius que treballen per a la recuperació i la difusió de la memòria històrica i en període democràtic, amb eines artístiques, especialment del món de l'espectacle.

Les jornades es van centrar en quatre línies principals:

- 1) reunir aquestes iniciatives amb la intenció de reforçar la **xarxa** de treball i d'intercanvi
- 2) posar en comú les diverses **metodologies** de treball per a debatre, enriquir i millorar les de tots.
- 3) difondre les **jornades** en sí, buscant que es donin a conèixer les diverses iniciatives existents.
- 4) compartir, transmetre i **apropar** la història al gran públic d'una forma amena i que recordi durant molt de temps.

Vam tenir diferents tipus de participants implicats: els organitzadors, els convidats i una selecció dels grups i entitats representatives, escollides per experts, entre els grups interessats a participar-hi. El quart tipus va ser el públic en general. La inscripció tenia un cost de 4€ , incloent debats, ponències i altres activitats. També es van obrir torns de preguntes i espais de treball col·lectiu per afavorir la participació activa dels assistents.

Els actes van tenir una durada de 2 dies. Es va treballar en diferents períodes històrics, ja que era necessari per a poder fer aportacions sobre els mètodes de treball i de difusió. Els espais on es va realitzar, van ser: dissabte al CCM EL Born i diumenge sortida al Centre d'Interpretació Última Defensa de Barcelona al Subirats (Penedès).

L'organització va anar a càrrec d'Artixoc, amb la participació de diversos grups de Catalunya, de les Illes Balears, de la Catalunya Nord, Castelló i França (Occitània).

Entre els convidats hi va haver professionals de la didàctica de la història, del patrimoni, de l'educació i de la cultura que impulsen projectes innovadors culturalment en aquest camp a diferents llocs de Catalunya. (vegeu Programa a l'apartat 2)

“Tempus Fugit” vol ser una plataforma per la recerca, la creativitat, l'I+D, el desenvolupament social i l'accessibilitat cultural, per això no només vam comptar amb la presència d'estudiosos, experts i professionals, sinó també amb els amateurs i “experts practicants” que fan una tasca significativa en aquest sector.

Sota un format basat en la divulgació i el pensament, vam organitzar un racó cultural (“Tarima oberta”) on presentar projectes de bones pràctiques a partir del binomi espectacle i història. Respecte a l'any anterior vam tenir la novetat que aquest espai fos obert a les iniciatives seleccionades i a les no seleccionades, permetent que aquestes segones estiguessin presents en format de “pòsters”. Això va animar els candidats.

El format de presentacions va ser molt semblant a l'any anterior amb alguns afegits que marquem en negreta: conferències inaugurals, conferències d'experts sobre temàtica de la jornada, **entrevista dual a dos projectes emblemàtics**, visita escenificada a CCM El Born, **grup de treball sobre didàctica en la història** i presentació de projectes seleccionats i **pòster no seleccionats**.

L'esdeveniment va posar l'accent en **les formes d'exposició en viu i de participació col·lectiva que transmeten coneixement de la història a partir d'una base didàctica** - teatre, cinema, música, dansa i audiovisual partint de la recreació – i que faciliten la “digestió amena” dels continguts, que s'utilitzen tant en educació com en divulgació i cohesió social.

Vam poder veure com arreu del territori català, i més enllà, la divulgació en viu és un fet destacable i força arrelat. L'experiència pròpia i d'altres grups amb qui compartim aquest pensament, ens va ajudar a evidenciar que el món de l'espectacle aporta unes eines molt útils a l'hora de transmetre la història entre la gent.

2. PROGRAMA

DISSABTE 18 DE NOVEMBRE

9.45 h: *Arribada. Inauguració i presentació.* Presenta: Josep Maria Contel (Historiador, periodista, recreador i expert en història del barri de Gracia) Anna Ester (presidenta d'Artixoc), Rafel Sospedra (Professor al Departament de Didàctiques Aplicades de la UB, Investigador i membre de Didpatri) .

10:30h: *Una mirada global a l'espectacle amb base històrica a Catalunya,* César Pociña (Historiador i Assessor de Patrimoni històric a l' Ajuntament de Tarragona).

11:40h: *L'enfocament pedagògic dels estudis de Màster en Història Viva a la Universitat de Nîmes* , Éric Teyssier (professor titular a la Universitat de Nîmes, Director del Màster em Història Viva, recreador i impulsor d'espectacles de recreació)

11:45h: Pausa amb refrigeris.

12:40h: *Diàleg entre dos projectes emblemàtics de Catalunya.* La Colònia Vidal i Ibercalafell, amb Jordi Vidal (Director de la colònia Vidal) i Raquel Orrubia (membre actiu d' Ibercalafell)

14h: Pausa per dinar.

16h: *Visita al jaciment del Born amb detalls de recreació.* (Conduït per: Equips educatius de CCM El Born i l'equip d'Artixoc. Places amb inscripció.)

17h- 18.20 : Grup de treball: Com aprendre història en entorn escolar amb eines de la recreació i de l'espectacle. Dificultats i avantatges, diferents estils, contextos i objectius. Presentació de models de treball i projectes realitzats sobre didàctica del patrimoni i la història.

Conduït per: **Maria José Peiró Delgado**, Directora d'Aur-Art i **Àgia Luna**, Directora d'Artixoc.

18.20h-18.50h :

Presentació del marc conceptual sobre l'estudi-mapeig: "La recreació civil a Catalunya, reptes, fortaleces i oportunitats per explicar la història en viu " per Isabel Boj, Doctora en Didàctica en Ciències Socials i en Patrimoni per la Universitat de Barcelona i Gemma Sebares, Llicenciada en Història, Doctora en Quaternari i Prehistòria per la Universitat Rovira i Virgili.

18.50- 19.50 h: Espai de comunicacions: " TARIMA OBERTA"

- **Amical d'Antics guerrillers de Catalunya** presenten el seu "Projecte de visites, recreacions i divulgació històrica, amb Iris Schneider.
- **Roselles a tempo** presenten el "Projecte musical, dinamització i posada en valor de Patrimoni bèl·lic de Nules amb Elena Lapuerta i Sònia Alegre.
- **Atanagrum** presenta el seu projecte de "Recuperem els oficis tradicionals, recerca, divulgació i recreació històrica" amb Roser Hernández.
- **Endramats** presenta el seu projecte "Visites teatralitzades a la Llar Cabanelles" de Mataró. Amb Tatiana Dunyó i Clara Bellavista.

DIUMENGE 19 DE NOVEMBRE : SUBIRATS (PENEDÈS)

11h – 13h

(Matí) Visita guiada al Centre d'Interpretació Última Defensa de Barcelona

3. RESULTATS QUANTITATIUS

- 63 persones assistents a tota l'activitat (algunes realitzant totes les activitats)
- 42 persones inscrites a les jornades de dissabte.
- 6 persones inscrites a les jornades de diumenge .
- 14 interessats i 8 persones assistents a la visita del diumenge.
- 9 ponents convidats, 3 dels quals de fora de Catalunya (França, País Valencià).
- 7 persones, entre treballadors i voluntaris de l'entitat.
- 6 persones "artistes" i "recreadores" que van actuar a la visita guiada al Born (3 actors, 1 recreador i 2 músics) .
- 40 entitats i/o professionals que van participar activament a les jornades.
- 10 sol·licituds per a Tarima Oberta. 4 entitats participants seleccionades per a fer la presentació + 6 als pòsters.
- 1 càmera (filmació de l'audiovisual)
- 356 persones/organitzacions/empreses contactades de manera directa i al voltant de 100, contactades telefònicament.
- estimació d'impacte en nombre de persones: entre 300 i 400 persones.
- impacte a les xarxes socials: Instagram (24 post, 208 likes, 44 stories, Abast de **1.693 comptes**)

4. IMPACTE I COMUNICACIÓ

Vam contactar a totes les persones i organitzacions de les jornades anteriors (2022), més un grup de contactes nous recercats per diferents mitjans i altres que ens van anar arribant de part d'experts i el boca orella entre companys. Aquest any vam incrementar gairebé al doble de contactes fets l'any anterior, arribant cap al miler d'adreces. També vam millorar la manera com anotàvem el seguiment de les dades, confirmant i actualitzant la informació i verificant els correus que donaven error. La idea, en el futur, és acabar tenint un compte de gestió de mailings que aquest any no vam poder disposar. Les persones que van assistir són de procedència variada. La majoria de la capital catalana però també hi va haver un grup destacable que es va desplaçar des de Tarragona, Osona, la Garrotxa, el País Valencià i França.

Es va dissenyar una imatge nova per la cartelleria i les altres comunicacions (incloent xxss) i uns materials extra necessaris per la senyalètica. Es van fer 600 unitats del cartell, un lleuger increment respecte l'any anterior, i es va distribuir a espais culturals i específics de tot Barcelona (universitats, centres cívics, sales culturals, restauració cultural, etc). Es va reforçar la campanya de xarxes via instagram, twitter i facebook (a diverses adreces i hashtags: @artixoc i @escenahistorica).

També, vam fer comunicació a personalitats de l'administració a manera d'invitació (Ajuntament i Generalitat de Catalunya). Hi va haver, en general, força suport i ressò fet a partir dels canals dels col·laboradors i experts.

També es va fer campanya de comunicació als mitjans: un dossier de premsa i enviaments a contactes. Els resultats estan al final del dossier.

Es va fer ressò de la notícia a les xarxes socials, amb un gran nombre de tuits, posts, retuits i visualitzacions (veure resultats: Instagram i Twitter). Algunes institucions com el Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya, la Fundació Carulla i la Xarxa Artibarrí van reenviar-ho als seus contactes. Tots els ponents i col·laboradors van ajudar a divulgar la notícia per mitjà dels seus canals. De fet, la bona resposta de participació a "Tarima Oberta", anunciada amb temps curt, és una mostra de l'impacte de la notícia, estenent-se fins i tot a fora de Catalunya.

Podeu veure el resum visual a: <https://escenahistorica.cat/tempus-fugit/>

Inclou dossier explicatiu, cartelleria i audiovisual resum (tràiler)

<https://www.youtube.com/watch?v=krBJLVp0A4>

Fotografia dels assistents a la visita escenificada al CCM El Born 2023

5. VALORACIONS

Durant el mes de desembre vam recollir les opinions dels assistents a les jornades i seguidament vam entrevistar de manera individual a diverses persones expertes, algunes del grup intern, observadors i assistents.

Els resultats us els presentem a continuació.

Valoracions assistents/públic :

- En general hi ha una bona valoració respecte a la informació rebuda abans i durant l'acte, la seva durada i els continguts, amb algun comentari.
- Nota global mitjana, "Notable alt" = 8,5 (sobre 10)
- Tothom està interessat en realitzar un enfortiment de la relació entre projectes i persones (xarxa).
- La gran majoria està interessada en el mapatge de projectes.
- Els van resultar molt interessants i puntuem amb un "Notable alt" les ponències del matí i de la tarda. La mateixa puntuació és la que té el grup de treball.
- Les visites reben una valoració de "Notable".
- Tarima Oberta rep un "Notable alt".

Comentari: (de part d'una persona més relacionada amb el teatre) "Els experts estan poc en contacte amb la feina pràctica dels altres i les ponències han sigut massa tècniques".

Suggeriments per a properes edicions:

- continuar amb les Ponències
- fer més "intercanvis, presentacions, taules rodones, debats i activitats d'enxarxament".
- fer més visites teatralitzades (tothom en vol)
- fer exposicions

Entrevistes individuals de valoració:

Preguntes fetes durant les entrevistes:

- a) Per què et va interessar participar/assistir?
- b) Creus que és útil aquest tipus de trobades?
- c) Què podem millorar? Què mantindries?
- d) Quines creus que són les necessitats dins aquest sector *intersectorial*?

Respostes:

Daniel Solé (Gestor Cultural - Treballa a Museu d'Història de Catalunya)

Li va agradar l'estil desenfadat, pròxim i amigable de l'organització i la logística. Creu que els espais informals són els millors espais on crear relació entre la gent i els professionals. Destaca el projecte de Nîmes, que va estar molt ben explicat i que servia per a mostrar un tipus de projectes en què el patrimoni està ofert als assistents a partir d'un grandíssim espectacle – a l'estil del Cirque du Soleil. Malgrat estar a 10 passes per davant nostre, creu que ens és útil de conèixer. La conferència sobre Tarragona (César Pociña) va ser detallada i ben treballada però potser caldria recordar que, hi ha un ventall de projectes anteriors als que es van presentar que també s'han de considerar com a exemples. En general, pensa que a la mediterrània hem estat molt poc a favor de la recreació, igual que a posar maniquins als museus, ens ha semblat una cosa banal a menystenir.

Creu que sempre és positiu realitzar trobades de bones pràctiques (presentació de projectes). És veritat que cadascú té una visió de com són les coses i justament per això, és bo fer trobades, contrastar, globalitzar i intercanviar. Per exemple, a Barcelona, ens pensem que estem en una ciutat en la que ens coneixem els que fem activitats sobre patrimoni i no és així. Per això cal crear espais de trobada. També és important generar treball interdisciplinari i més cooperació entre agents actius. Posa l'exemple del "El pardal i el patrimoni". Si agafessim un pardal amb les mans, si ens passem d'apretar-lo perquè no s'escapi, correm el risc d'fegar-lo i que es mori, però si no l'agafem prou fort, se't pot escapar i se'n va volant. Amb el patrimoni passa el mateix perquè és fràgil; si no actuem amb prou fermesa el podem perdre.

Crear una "xarxa" o una coordinació sempre és bo, per exemple, per no repetir esdeveniments en les mateixes dates. Per aprendre els uns dels altres i superar la bona voluntat de la gent

amb coneixements específics. Si un grup no ho fa prou bé, amb més visió del conjunt i bons consells la següent vegada ho faran millor.

Com a expert en fer xarxes, comenta que cal aprendre els uns dels altres. No caure en errors, compartir sabers, és important la transmissió de coneixements. També a nivell pràctic, compartir materials, per exemple (entre museus per exemple). També comenta una xarxa que funciona molt bé en patrimoni a Catalunya que és la Xarxa de Museus de la Diputació de Barcelona.

De cara al futur i sobre el fet de crear formació, aconsella analitzar el mercat, parlar amb els alumnes potencials i saber si existeix interès. Un públic interessant seria tothom que treballa en museus. També recomana parlar amb associacions de museòlegs i de gestors culturals.

Oriol Miró (Recreador i fundador de Recreació Històrica i Patrimoni junts - Membre del grup d'experts)

La jornada ha sigut beneficiosa perquè han sorgit contactes. S'ha fet molta difusió, s'han reenviat informacions per les xss. La taula de participació de la tarda va costar d'arrencar però hi va haver espai de diàleg força interessants. Vam detectar diferents visions del tema: els recreadors, els purs i els nouvinguts. La recerca, com sabem, és molt important. Va estar bé que se'n va parlar però aquest aspecte no va ser el més important.

Es va veure com els francesos (espectacle de Nîmes) fan concessions al públic, per a captar la seva atenció, en pro a l'espectacularitat i això els aporta molts bons resultats.

De cara al futur, creu que es podria reflexionar a partir de trobades anteriors que ja han estat realitzades en el passat i que van ser només de recreadors (Tudela de Segre i Moià, abans del 2019). Es podria fer per a extreure informació sobre com treballa cada grup, per a promoure l'obertura dels grups, fer conèixer la gent entre si i fer passos endavant.

Per incrementar la participació potser estaria bé fer un altre format. Per exemple (una idea): Al matí fer presentacions i a la tarda, taules rodones. Per finalitzar caldria generar un document "relatoria" que pogués publicar-se. Una idea seria fer-ho publicar a la revista Ebre 38.

Ayo Peiró (Gestora cultural a Aur-Art, membre del grup d'experts):

Per a ella és un projecte necessari que pot tenir futur a diferents nivells. Podria aportar formació per a professionals i donar prestigi als que hi participin o organitzin (espai de producció d'idees vàlides, per al món acadèmic i altres esferes)

No existeix un espai com aquest i fa falta. Tenim molts problemes per a definir què és cada cosa (diferents disciplines i la seva relació amb l'ensenyament de la història). A nivell d'apropiació de la matèria o matèries, es pot col·laborar des de diferents mirades, sense enganyar ningú, des de la col·laboració i no la competència.

Els recreadors intenten fer teatre sense tenir prou “taules” i els de teatre intenten fer didàctica del patrimoni, sense la formació necessària. Per això és necessari crear ponts.

Hem de tenir en compte que molta gent va assistir degut a interessar-se per Tarima Oberta. Per tant, estaria bé implicar altres grups, sobretot d'investigació, perquè hi ha gran interès en les conferències i això els compensa a nivell acadèmic.

Sobre el fet de fer formació en el futur, per a traspassar coneixements, comenta que ja hi ha espais acadèmics a Saragossa i a València.

Una altra necessitat que cal estudiar és el desconeixement dels tècnics d'ajuntaments, en general, cal fer molta pedagogia. Cal que sàpiguen quins criteris de qualitat cal seguir a l'hora de contractar i validar projectes d'aquest tipus.

Per a docents és prioritari també fer algun treball. Buscar mecanismes que generin formació al professorat.

Gemma Sebares (Ponent, professora UB i membre del grup d'experts)

Va assistir només a la tarda per impediments professionals. Li va agradar molt, va trobar molt interessants els continguts. Potser els espais van quedar curts de temps, pensa que caldria ampliar-los. Les exposicions de projectes van ser totes molt interessants. El programa de Tarima Oberta es veia molt més variat de continguts que l'any anterior i totes les propostes eren de gran qualitat. Va veure una maduració d'un any per l'altre, també per la diversitat de propostes, en general.

El que entreveu dóna per a continuar treballant amb la gent. Canviar de lloc a cada edició és interessant també perquè es fa en llocs de diferent tipologia patrimonial, situats en períodes històrics diferents. El fet de l'escenificació (visita) li dóna valor públic.

Pensa que és útil fer aquest tipus d'actes. Mirant enrere, pensa que ha vingut un perfil més variat de persones: gent del teatre, educadors i professorat... Seria interessant obrir-ho més i cridar l'atenció de gestors culturals, tècnics de patrimoni o gestors de museus. Potser fer càpsules o workshops formatius. Hi ha àmbits on la gent no acaba de tenir clars alguns conceptes ni les possibilitats que hi ha darrere d'aquest tipus de projectes a nivell divulgatiu. Hi ha gent gestora o tècnics que sí que ho tenen clar, com ara a Tarragona perquè per a ells és un tema que veuen que funciona.

Els timings caldria millorar-los. És a dir, almenys anunciar l'esdeveniment un mes i mig o més per endavant. Perquè la gent interessada s'ha d'organitzar i, per exemple, aquest novembre passat, va ser molt atapeït de jornades, congressos... cada cap de setmana n'hi havia algun. Ella va comentar-ho als alumnes de la universitat però la gent ja tenia els caps de setmana organitzats. Per tant, és indispensable tenir la data amb antel·lació. (3 o 4 mesos seria l'ideal).

Barrejar els àmbits és prou necessari i fins i tot entranyable. Que la gent es relacioni de teatre, història, patrimoni, didàctica...perquè s'aprenui allò que un considera menys necessari o per aprendre a fer millors adaptacions històriques en actes teatrals, etc.

Per al futur què necessitem? Potser la versió de "workshops" i potser entre gent del mateix àmbit, perquè no és el mateix la mirada de la gent de teatre que la dels gestors o els de patrimoni. En el futur, es pot contactar amb els que dirigeixen el màster en museologia i les entitats de gestors culturals on hi ha molta gent que es dedica a museus, per exemple.

Isabel Boj (Ponent, professora UB i membre del grup d'experts)

Comenta que, segons el seu parer, en realitat hi ha dos mons complementaris, el de la recreació, que inclou didàctica de l'objecte i arqueologia experimental i el del teatre històric. El món de la recreació és tancat (o així ho percep ella) i es fa difícil la convivència en una mateixa jornada. El món del teatre pot ser molt científic, però la creativitat hi juga un pes molt important. En el món de la recreació la creativitat (o imaginació) està penalitzada. Per això veu difícil la viabilitat d'ambdues formes de treballar, no a nivell que cadascú vingui i expliqui la seva, sinó a nivell d'assistència a un acte com el de les jornades. A tot això, val a dir que el món dels mestres és un altre món diferent.

Per ella l'espai creat a les Jornades va ser un lloc magnífic de trobada d'experiències molt valuoses, però hi va haver el problema de l'assistència i no és un problema menor.

Per desgràcia tots aquests mons estan dividits o separats i es donen l'esquena els uns als altres. Pensa que la idea de les jornades és visionària d'un futur que encara està lluny.

Iris Schneider (Assistent, membre d'Amical d'Antics Guerrillers de Catalunya, ponent Tarima Oberta)

Li va semblar molt interessant per veure com la memòria històrica es pot ensenyar de moltes maneres diferents, més enllà dels documents. Li va servir de reflexió i per trobar-se amb altres persones que tenen aquestes pràctiques. Durant les jornades es van compartir experiències.

Els del món del teatre es van sentir una mica estranys arrel de la primera ponència perquè es va fer la distinció entre teatralització i recreació assenyalant el rigor històric que en certes teatralitzacions es perd (per exemple parlant de manca de rigor en vestuari). Potser cal tenir en compte que també la gent de teatre busquen transmetre uns valors de la història i s'haurien de crear espais de debat o una discussió sobre el tema on tothom se senti còmode. En tot cas va quedar molt clar què és la recreació i què la teatralització.

En particular opina que les recreacions de batalles de l'Ebre, per exemple, de vegades donen la sensació que prioritzen l'espectacularitat i corren el risc de banalitzar els fets, sobretot perquè s'ha de tenir en compte que són fets molt recents i dolorosos. Podria ser una polèmica sobre la qual debatre més.

En definitiva creu que s'està fent una bona feina.

6. CONCLUSIONS

Amb la continuïtat d'aquestes jornades teníem els següents objectius:

- a) Teixir aliances
- b) Crear pensament i reflexió
- c) Obrir finestres cap a la diversitat de formes

- a) Teixir aliances

Tal i com es pot veure en l'exposició de resultats dels experts i dels assistents, sobre l'aspecte de teixir aliances, aquestes jornades van tenir bons resultats. Com l'any passat vam donar a conèixer projectes molt interessants, reconeguts i amb un cert grau d'innovació i van presentar-los directament les persones que els duen a terme. Vam tenir l'assistència de Éric Teyssier, historiador i acadèmic de renom que va explicar com s'estructura i defineix el Màster en Historia Viva que dirigeix a la Universitat de Nîmes. Vam copsar un cert procés d'enxarxament entre els assistents durant els intercanvis interpersonals no formals i en diferents espais, més formals - debats i grup dfe treball - que ens van permetre intercanviar entre nosaltres.

Per mitjà del formulari d'inscripció vam percebre que els assistents estan interessats pel fet de construir una xarxa futura. Vam veure que hi havia gran interès per a continuar treballant i compartir sabers i aprenentatges.

Considerem que és un sector sobre el qual s'ha investigat poc a dia d'avui i sobretot que s'ha "sacsejat" poc (intercanvis, trencar sostres de vidre entre recreació, científics i gent del teatre). Per tant, aquestes jornades, poden ajudar a crear un *caliu* i permetre que aquells que són experts i grans coneixedors del tema transmetin aquest saber i s'estructuri una manera de traspasar-ho, adequada als perfils dels destinataris.

Hem vist que els conceptes i les maneres de procedir en el binomi història i espectacle sempre són d'interès general, per tant, només cal trobar "les claus de volta" per a explicar-les. Parlem d'universitaris, professionals, amateurs de l'espectacle, creadors, educadors, investigadors, professors, gestors culturals... que estan units per un fil conductor: la voluntat de tirar endavant projectes de memòria històrica i memòria memòria democràtica.

Després d'aquestes jornades, amb la tasca que s'ha fet de recercar contactes, ens trobem en un punt en el que podem ubicar una gran part, si no la majoria, de les

organitzacions, empreses i col·lectius que treballen per la memòria històrica i la memòria democràtica al país i més enllà.

En general, l'assistència de persones és comparable a la de l'any anterior, no ha crescut però tampoc disminuït. En una propera jornada, creiem que podem arribar a un abast de persones i organitzacions més ampli. En aquesta edició hem treballat a contrarellotge i amb pocs recursos econòmics. Però, no obstant això, s'ha pogut contactar un nombre alt d'entitats (com ja hem esmentat). La reacció de les persones i organismes, en general, ha sigut molt positiu i de gran interès.

b) Crear pensament i reflexió

Respecte al punt de crear pensament i reflexió, amb la primera part de les ponències, més teòriques, hem pogut cobrir aquesta necessitat, sobretot parlant sobre conceptes i marc teòric i mental. Amb les ponències següents, entrevistes i presentacions de projectes emblemàtics i la roda de preguntes del públic (explicacions d'altres projectes i els seus punts de vista) ens ha portat a una visió acurada de les temàtiques i dels aspectes rellevants dels projectes presentats. Hem donat importància a la ronda de preguntes del públic (que ha sigut prou ric en participació) i hem creat espais per a compartir opinions al grup de treball de la tarda.

Es va parlar de sectors com ara: turisme, comerç, didàctica, ensenyament, recreació, teatre, teatre, història, cultura comunitària, associacionisme, museus, patrimoni, empreses culturals i administració pública.

c) Obrir finestres cap a la diversitat de formes

En la programació (dates escollides), malgrat haver-ho consensuat entre el grup d'experts amb cura i concentració, hem tingut alguns errors, com els dies escollits, ja que va coincidir amb les jornades de recreació de la guerra civil a Flix (amb gran concentració de grups de recreadors). Per una propera vegada, hem de tenir en compte, de manera més rellevant, quines activitats es fan arreu i programar-ho amb molta més antel·lació.

A nivell organitzatiu, enguany hem comptat amb la participació activa d'un grup d'experts que, desinteressadament, s'han sumat i han assessorat en múltiples aspectes, així com han fet de "jurat" per a l'espai Tarima Oberta. Algun d'ells també ha fet de copresentador a les Jornades i d'actor a la visita guiada.

El fet d'haver demanat la col·laboració dels experts ha ajudat a realitzar l'activitat (continguts del programa) i ens ha permès conèixe'ns més entre nosaltres, afavorint l'enxarxament. Com a mestre de cerimònies (presentador) hem tingut a Josep Maria Comtel i Àgia Luna, Anna Ester ha conduït l'entrevista dual, el grup de treball s'ha fet amb el suport de Maria José Peiró i Àgia Luna, la presentació del mapatge per Isabel Boj i Gemma Sebares, com a actor al CCM El Born i alhora guia recreador al Penedès hem tingut la col·laboració d'Oriol Miró. Com hem dit, també han col·laborat en la selecció dels participants per la Tarima Oberta. Hem realitzat un conjunt de reunions, la qual cosa ha suposat un pas endavant respecte al tarannà anterior en què artixoc estava sol dissenyant l'activitat. Aquesta manera de funcionar ajuda a la suma d'interessos col·lectius.

Com a conclusions generals destacaríem per punts les següents impressions:

Punts crítics – coses a millorar:

- En general, ens hagués agradat tenir més temps i recursos per a preparar-ho tot ja que aquest és un punt feble de l'esdeveniment.
- Per a properes edicions, volem poder convalidar "crèdits" per a professorat. Enguany no es va poder realitzar aquest tràmit que afecta al model de jornada Cal adaptar-ho als requisits per a poder concedir crèdits. Vam assabentar-nos massa tard quins tràmits i canvis s'havien de fer.
- Crear més espais de difusió i visualització de cara al col·lectiu i diferents esferes de públic potencial.
- Apropar-nos a la realitat de projectes de fora del nostre territori.
- Veiem necessari insistir més en la difusió, trobant els mecanismes necessaris per a donar-ho a conèixer dins els cercles de gent interessada.
- per a properes vegades i fer veure als mitjans en general que es tracta d'una temàtica important d'interès general i que hauria de ser coberta i divulgada.
- La representació institucional no va donar-se en aquesta edició, malgrat haver convidat a tots els nivells implicats. alguns van excusar-se perquè eren a altres actes.

Fotografia de la ponència de Éric Teyssier a la sala auditori de CCM El Born, 2023